

Vår studie viser at selv små endringer i utformingen av valgssituasjonen på Navs hjemmeside kan ha stor betydning for likestilling i familien, skriver debattanten. FOTO: FRANK MAY, NTB SCANPIX

Ett valg har fått liten oppmerksomhet i debatten om likestilling. Med enkle grep kan Nav få menn til å ta en større del av permisjonen.

Foreldre kan «dultes» til mer likestilling

Debatt

Kjetil Bjorvatn
professor, NHH og
leder av FAIR Insight Team

Statsministeren er skuffet over norske menn. Reduksjonen i fedrekvoten som den blåblå regjeringen gjennomførte i 2014, fra 14 uker til 10 uker, har ført til en markert reduksjon i hvor lenge nybakte fedre er hjemme med sine barn. På venstresiden av det politiske landskapet er det stemning for å gjeninnføre fedrekvoten på 14 uker, og også høyresiden er i bevegelse på dette punktet.

En økning i fedrekvoten vil helt sikkert føre til at fedre tilbringer mer tid sammen med barnet det første året. Men selv med en fedrekvote på 14 uker, og en like lang mødrekvote, gjenstår det en fellesperiode på 18 uker som far og mor med full delingsgrad kan fordele seg imellom. Og dette valget har fått liten oppmerksomhet i debatten om likestilling i familien.

Mor må aktivt endre
Det oppsiktsvekkende er at når far og mor går inn på Navs hjemmeside og skal velge fordeling av fellesperioden, så er dette et valg som er utformet på en veldig lite likestilt måte. Når mor skal søke, så er utgangspunktet for valget at hun tar hele perioden. Hun må aktivt endre på dette for å tildele

noe av perioden til far. Som en ekstra hindring er det lagt inn et såkalt aktivitetskrav for mor, dersom far skal ta ut noe av fellesperioden. Mor må sende inn dokumentasjon på at hun er i arbeid eller er heldidsstudent dersom far skal være hjemme med barnet utover fedrekvoten.

I bestselgeren *Nudge* av Richard Thaler og Cass Sunstein snakker forfatterne om betydningen av valgarkitektur. Dette handler om hvordan valgssituasjonen er utformet. Når myndighetene har som standardvalg at mor skal ta ut hele fellesperioden, og dessuten pålegger et krav om innsending av ekstra dokumentasjon dersom far ønsker noe av denne perioden, så sender de ut et signal om at fellesperioden egentlig tilhører mor.

I et forskningsprosjekt i samarbeid med Nav og NHH-masterstudentene Mari Singstad og Aksel Mjølén studerte vi effekten av å endre valgarkitekturen i denne situasjonen fra et standardvalg der mor tar hele fellesperioden, til et standardvalg der perioden deles likt mellom far og mor.

Klare funn
Våre funn er veldig klare. Mer enn dobbelt så mange innenfor gruppen med balansert standardvalg valgte å fordele fellesperioden likt sammenlignet med dem som hadde alt til mor som utgangspunkt. Og mens over halvparten av dem som hadde hele perioden til mor som standardvalg, valgte ikke å gi noe av perioden til far, var det bare en tredjedel av de med

det balanserte standardvalget som gjorde det samme.

Våre tall viser at effekten av endringen i standardvalg er like stor for menn og kvinner, for gammel og ung, for de med høyere eller lavere utdanning, og om man bor i en stor by eller ikke. Selv om våre observasjoner er basert på et eksperiment med deltagere som svarte på et hypotetisk spørsmål, tror vi resultatene har stor overføringsverdi til det virkelige livet. Et standardvalg hvor mor tar hele perioden, kan fungere som et signal om hva som er den anbefalte løsningen, og påvirke utfallet selv i en reell situasjon.

Et dult som burde appellere
En økning i fedrekvoten er utvilsomt et effektivt grep for å sørge for at nybakte fedre tilbringer mer tid sammen med sine barn, men er kontroversielt fordi det innskrenker familiens valgfrihet. Det er et kraftig skubb for likestilling, ikke et lite dult. Vår studie viser at selv små endringer i utformingen av valgssituasjonen på Navs hjemmeside kan ha stor betydning for likestilling i familien. Dette burde være politisk ukontroversielt, både fordi dagens utforming av valget ikke er likestilt mellom mor og far, og fordi en endring til et balansert standardvalg ikke påvirker familiens valgfrihet.

Med andre ord, et dult for likestilling som burde appellere til hele det politiske landskapet.